

نیم سال دوم		بسمه تعالی		مرکز مدیریت حوزه های علمیه
		امتحانات تجدیدی - مرداد ۱۳۹۶		معاونت آموزش
موضوع:	فقه ۶ ب ۲	پایه:	۶	امتحانات کتبی
تاریخ:	۹۶/۰۵/۱۵	ساعت:	۸	

نام کتاب: شرح لمعه، از کتاب المودود الفصل الفامس تا پایان کتاب الدیات

لطفاً به همه سوالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آفر نمره داده نمی شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی

۱. حکم کدام سارق، قطع ید است؟ ج **۳۴۸/۴**
- ا. الهاتک للحرز قهراً أى هتکاً ظاهراً
- ب. المستأمن بالایداع لو خان فی الودیعة
- ج. الامّ إذا سرقت من مال ولده
- د. الضیف لو خان فی مال المضيف و لم یحرز المال من دونه
۲. وارث المرتد ..... ا **۳۸۹/۴**
- ا. ورثته المسلم ثم الإمام
- ب. ورثته المسلم ثم الإمام إن كان مرتدّاً فطریاً
- ج. ورثته المسلم لا الإمام
- د. بیت المال لو كان مرتدّاً فطریاً أو ورثته المسلم ثمّ الکفار لو كان ملیّاً
۳. در کدام زخم، قصاص ثابت نیست؟ د **۴۳۷/۴**
- ا. موضحة
- ب. سمحاق
- ج. باضعة
- د. هاشمة
۴. لو سرق شخص من حرز فی الأصل بعد أن هتکه غیر السارق فأخذ المال فإنّه ..... د **۳۴۲/۴**
- ا. یقطع السارق
- ب. یقطع المهتک
- ج. یقطع أیدیهما
- د. لا یقطع أحدهما

تشریحی

۱. * لو تاب المحارب قبل القدرة علیه سقط الحدّ دون حقّ الآدمیّ ب. لو بَنَجَ غیره و جنی علی المتناول بسببه شیئاً ضمن و عَزَّرَ. **۴ / ۳۶۹ و ۳۷۲**
۱. دو عبارت فوق را توضیح دهید.
- ا. اگر محارب قبل از آنکه دستگیر شود، توبه کند، حدّ از او ساقط می شود؛ ولی حق آدمی (یعنی قصاص نفسی یا قصاص عضوی اگر به گردنش آمده یا مالی را برده یا تلف کرده) را مدیون و ضامن است.
- ب. اگر کسی به دیگری ماده مخدری را بخوراند که باعث بیهوشی وی گردد، و بر او جنایتی وارد کند، هم ضامن جنایت وارد شده است و هم باید تعزیر شود.
- * إن كانت البهیمة الموطوءة غیر مأکولة تخرج من بلد الواقعة و تباع. و فی الصدقة بالثمن الذی بیعت به أو إعادته علی الغارم وجهان، و وجه الأوّل کون ذلك عقوبةً علی الجنایة فلو أعید إليه الثمن لم تحصل العقوبة. و وجه الثانی أصالة بقاء الملك علی مالکة، و البرائة من وجوب الصدقة، و الأخبار خالیة عن تعیین ما یُصنع به.
۲. دو نظر مطرح شده و دلیل هر کدام را تبیین کنید. **۳۷۴-۵/۴**
- نظر اول: بعد از فروختن بهیمه موطوءه، باید پول آن را صدقه داد؛ زیرا فروختن این حیوان به نوعی عقوبت بر فاعل به حساب می آید؛ در حالی که اگر پول را به خود او برگردانیم عقوبت محقق نمی شود.
- نظر دوم: پول را به خود مالک برمی گردانیم؛ زیرا اصل آن است که حیوان بعد از موطوءه شدن باز بر ملک مالک خود باقی است و چون شک داریم که صدقه دادن واجب است یا نه و در روایات هم چیزی در این مورد نیامده؛ لذا برائت از وجوب صدقه جاری می کنیم.

* قیل: إن اعتاد المسلم قتل أهل الذمة اقتص منه بعد ردّ فاضل دیته. ثمّ اختلف القائلون بقتله: فمنهم من جعله قوداً. و منهم من جعله حدّاً لفساده. و تظهر فائدة القولین فی سقوط القود بعفو الولی و توقّفه علی طلبه علی الأوّل دون الثانی. ۴۲۲/۴

۳. دو قول مطرح شده و ثمره بین آن دو را توضیح دهید.

پاسخ: این که اگر یک مسلمانی عادت کرد که کفار ذمی را بکشد کشته می‌شود. اما آیا این کشتن او از باب قصاص است یا به عنوان مفسد فی الأرض و از لحاظ اجرای حد شرعی است؟

ثمره و فرق این دو قول هم در این صورت آشکار می‌شود که اگر از باب قصاص بدانیم، تا هنگامی که ولی دم درخواست نکند وی را قصاص نمی‌کنند و نیز اگر عفو کند، قاتل کشته نمی‌شود. اما اگر از باب حد شرعی بدانیم نیازی به درخواست ولی دم نیست و بلافاصله قاتل کشته می‌شود.

۴. مقصود از «قسامه» و «لوث» را تبیین کنید. ۴۳۱/۴

قسامه پنجاه قسمی است که اولیای دم و قوم آنها یاد می‌کنند «بالله تعالی» بر ادعایی که نموده‌اند و شخصی را متهم به قتل کرده‌اند. اللوث: أمانة یظنّ بها صدق المدّعی فیما ادّعاه من القتل.

* لو اشترک فی قتل الرجل نساء قتلن جمع إن شاء الولی و ردّ علیهن ما فضل عن دیته. فلو كن ثلاثاً فقتلهنّ ... و لو اختار قتل اثنتین ... و لو اختار قتل واحدة ۴۰۷/۴

۵. حکم سه فرض مذکور در عبارت را بنویسید.

لو كن ثلاثاً فقتلهنّ: ردّ الولی علیهنّ دية امرأة بینهنّ بالسوية.

لو اختار قتل اثنتین: ردّت الباقية ثلث دیته بین المقتولین بالسوية

لو اختار قتل واحدة: ردّت الباقیتان علی المقتولة ثلث دیتها و علی الولی نصف دية الرجل.

* النائم یضمن ما یجنيه فی مال العاقلة؛ لأنّه مخطئ فی فعله و قصده فیکون خطأ محضاً. و قال الشیخ: إنّه یضمنه فی ماله؛ جعلاً له من باب الأسباب لا الجنایات. و الأقوی الأوّل؛ اطراداً للقاعدة. ۴۶۰/۴

۶. أ. ادعا و دلیل مرحوم شیخ طوسی را بنویسید. ب. مقصود از «اطراداً للقاعدة» چیست؟

أ. ادعای شیخ این است که اگر شخصی خواب باشد و جنایتی وارد کند باید خودش دیه را بدهد نه عاقله؛ به دلیل این که فعل او عامل جنایت بوده و از باب اتلاف، ضامن است.

ب. یعنی قاعده خطای محض در جنایات اینجا جاری است و جنایت او را خطای محض می‌دانیم زیرا نه در فعلش قصد داشته و نه در قصدش.

۷. معنای کلمات مشخص شده را بنویسید.

أ. تعتبر آلة القصاص حذراً من السمّ: آزمایش می‌شود ۴۴۶/۴

ب. لا يجوز التمثيل بالجانی: مثله کردن ۴۴۶/۴

ج. يرث القصاص وارث المال و قيل العصبة: الاب و من تقرّب به ۴۴۹/۴

د. لا تطلع سنّ بضرس: دندان‌های جلو - دندان‌های آسیاب (اشاره به یکی کافی است) ۴۴۴/۴

* لو انقلب الطئر فقتلت الولد بانقلابها نائمةً ضمنته في مالها إن كان المظاهرة وقع للفخر به و إن كان للحاجة فهو على عاقلتها. و لو أعادت الولد فأنكره أهله صدقت إنا مع كذبها يقيناً. ٤٦٨/٤

٨. دو مسأله مطرح شده را توضیح دهید.

١. اگر دایه در خواب بغلتد و باعث مرگ بچه شود در صورتی که شیردهی آن بچه را برای فخرفروشی قبول کرده (مثلاً بچه از خانواده بزرگی است) دیه بر خود آن زن است ولی اگر شیردهی آن بچه به خاطر نیازهای مالی بوده است عاقله زن باید دیه را بدهند.
٢. اگر دایه، بچه را به خانواده‌اش برگرداند ولی خانواده منکر شد و بچه را بچه خودشان ندانستند، باید حرف دایه را (در این که بچه آنها است) قبول کرد مگر آنکه یقین به دروغگویی دایه باشد.

* تستادی دية العمد في سنة واحدة لا يجوز تأخيرها عنها بغير رضی المستحقّ و لا يجب عليه المبادرة إلى أدائها قبل تمام السنة و هي من مال الجاني حيث يطلبها الولي. ٤٨٨

٩. مقصود از دو عبارت «و لا يجب عليه ... السنة» و «هي من مال الجاني» چیست؟ توضیح دهید.

یعنی پرداخت دیه، قبل از به سر آمدن یک سال از جنایت واجب نیست. دیه قتل عمد از مال خود جانی پرداخت می‌شود؛ البته در صورتی که اولیاء دم مصالحه کنند و حاضر به گرفتن دیه - به جای قصاص - باشند.